

355.4
Р65~

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА

**РОЗРОБКА І ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ
ДОКУМЕНТІВ У ПІДРОЗДІЛІ
ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ
СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК**

**Харків
2023**

355.4
P65

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА

РОЗРОБКА І ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДОКУМЕНТІВ У ПІДРОЗДІЛІ ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

Навчальний посібник

За загальною редакцією С. І. КОРСУНОВА

Харків
2023

УДК 358:623.76]:355.4:355.077.1 (075.8)
Р65

*Затверджено до видання
вченою радою Харківського
національного університету
Повітряних Сил імені Івана
Кожедуба
(протокол № 17 від 26.11.2019 р.)*

Автори: А. Ф. Волков, С. П. Коваленко, С. І. Корсунов, О. В. Лезік,
С. В. Орехов, М. І. Оборонов, В. І. Самоквіт, О. А. Токар

Рецензенти: С. М. Піскунів, канд. техн. наук, доцент (ХНУПС);
С. В. Кадубенко, канд. техн. наук, доцент (ХНУПС)

Розробка і ведення бойових документів у підрозділі протиповітряної
Р65 оборони Сухопутних військ : навч. посіб. / А. Ф. Волков,
С. П. Коваленко, С. І. Корсунов та ін. ; за заг.ред. С. І. Корсунова. –
Х. : ХНУПС, 2023. – 184 с.

Розглянуті питання ведення й оформлення бойових документів посадовими особами в тактичній ланці управління, прийоми ведення робочої карти та існуючі підходи до розробки й оформлення бойових документів за стандартами і процедурами НАТО. Пропонований посібник містить у собі систематизований та творчо опрацьований матеріал різних джерел, керівних документів і враховує досвід проведення ООС (АТО).

Призначено для курсантів та офіцерів факультету протиповітряної оборони Сухопутних військ Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба.

Навчальний посібник може бути використаний як практичний poradник для офіцерів і курсантів Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, робота й навчання яких пов'язані з розробкою та веденням бойових документів, і може застосовуватися курсантами всіх спеціальностей у дипломному проєктуванні, процесі відпрацювання завдань на картах (схемах), під час бойової та професійної підготовки офіцерів і працівників Збройних Сил України.

УДК 358:623.76]:355.4:355.077.1 (075.8)

© Волков А. Ф., Коваленко С. П.,
Корсунов С. І., Лезік О. В.,
Орехов С. В., Оборонов М. І.,
Самоквіт В. І., Токар О. А., 2023

© Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана
Кожедуба, 2023

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	6
ВСТУП	11
1. ВИДИ БОЙОВИХ ДОКУМЕНТІВ, ЇХ ЗМІСТ, ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ВИМОГИ ДО НИХ	12
1.1. Класифікація бойових документів і вимоги до їх розробки	12
1.2. Зміст бойових документів, які ведуть у підрозділі ППО СВ	15
Питання для самоконтролю	25
2. ПРАВИЛА РОЗРОБКИ Й ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТОВИХ БОЙОВИХ ДОКУМЕНТІВ	26
2.1. Основні правила розробки текстових бойових документів	26
2.2. Рекомендації з оформлення текстових бойових документів	28
2.2.1. Особливості оформлення таблиць	35
2.2.2. Правила скорочення обсягу бойових документів	38
Питання для самоконтролю	41
3. ПРАВИЛА РОЗРОБКИ Й ОФОРМЛЕННЯ ГРАФІЧНИХ БОЙОВИХ ДОКУМЕНТІВ	42
3.1. Призначення графічних бойових документів і вимоги до них	42
3.2. Написи на графічних бойових документах	43
3.3. Розміри шрифтів для написання рсхвізитів на лицьовому боці ГБД	46
3.4. Призначення робочої карти та підготовка її до роботи	47
3.4.1. Обладнання для роботи з картою	48
3.4.2. Підготовка карти до роботи	50
3.5. Розірафлення та номенклатура топографічних карт	58
3.6. Правила ведення робочої карти	63
3.7. Послідовність оформлення робочої карти	65
Питання для самоконтролю	67
4. УМОВНІ ЗНАКИ ТА МЕТОДИКА ЇХ СКЛАДАННЯ	69
4.1. Топографічні умовні знаки та читання топографічних карт	69
4.2. Тактичні умовні знаки та особливості їх нанесення	75
4.3. Основні поняття про елементи тактичних умовних знаків і поля додаткової інформації	80
4.4. Правила побудови умовних знаків	87
4.5. Деталізовані правила побудови умовних знаків для нанесення обстановки з технічного забезпечення	89
Питання для самоконтролю	97

5. РОБОЧА КАРТА ЯК ЗАСІБ УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ІПІО СВ. ЗАВДАННЯ, ЯКІ ВИКОНУЄ КОМАНДИР ПІДРОЗДІЛУ ЗА ДОПОМОГОЮ РОБОЧОЇ КАРТИ І НА МІСЦЕВОСТІ	99
5.1. Місцевість як елемент бойової обстановки. Вплив місцевості на бойові дії підрозділів і частин	99
5.1.1. Способи вивчення місцевості	101
5.1.2. Графічне оформлення результатів роботи командира з вивчення місцевості за картою	106
5.2. Орієнтування на місцевості	107
5.2.1. Способи орієнтування карти	107
5.2.2. Визначення місцезнаходження за картою	110
5.2.3. Звірення карти з місцевістю	113
5.2.4. Особливості орієнтування на місцевості в бойовій машині за різних умов	114
5.2.4.1. Орієнтування на місцевості за картою в бойовій машині (установці) на місці	115
5.2.4.2. Орієнтування на місцевості за картою в бойовій машині під час руху	117
5.2.5. Орієнтування на місцевості без карти	119
5.2.5.1. Визначення сторін горизонту за компасом	120
5.2.5.2. Вибір і використання орієнтирів	122
5.3. Прийоми вимірювань за картою і без карти	123
5.3.1. Вимірювання відстані за картою	123
5.3.2. Вимірювання відстані на місцевості	127
5.3.3. Визначення прямокутних координат	132
5.3.3.1. Визначення прямокутних координат точки на карті	133
5.3.3.2. Нанесення на карту об'єкта за заданими координатами	133
5.3.3.3. Здійснення цілевказання за картою (вказання кілометрового квадрата, де розміщена ціль)	134
5.3.4. Визначення за картою географічних координат	134
5.3.5. Способи визначення номенклатури суміжних аркушів карти	135
5.3.6. Визначення за картою висот точок і взаємної видимості	140
5.3.7. Визначення за картою кута закриття позиції	142
5.4. Складання і оформлення схем та карток	145
5.4.1. Складання і оформлення схем	145
5.4.2. Складання і оформлення карток	147

Питання для самоконтролю	148
ДОДАТКИ	149
Додаток 1. Розрахунок часу (варіант)	149
Додаток 2. Усний бойовий наказ (варіант)	151
Додаток 3. Зразок оформлення робочої карти	154
Додаток 4. Бойове донесення (варіант)	155
Додаток 5. Картка вогню установки (варіант)	156
Додаток 6. Бойовий та чисельний склад (варіант)	157
Додаток 7. Журнал ведення бою (дій) батареї (варіант)	158
Додаток 8. Журнал відданих і отриманих розпоряджень та донесень батареї (варіант)	159
Додаток 9. Журнал розвідки поста візуального спостереження батареї (варіант)	160
Додаток 10. Журнал індивідуального обліку доз радіоактивного опромінення особового складу батареї (варіант)	161
Додаток 11. Схема безпосередньої охорони та оборони батареї	162
Додаток 12. Зразок формалізованого документа	163
Додаток 13. Зразок оформлення текстового бойового документа	164
Д.13.1. Лицьовий бік аркуша	164
Д.13.2. Зворотний бік аркуша	165
Додаток 14. Основні скорочення, що застосовують у бойових документах	166
Додаток 15. Топографічні умовні знаки для карт масштабів 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000	174
ПІСЛЯМОВА	182
ЛІТЕРАТУРА	183

ПІСЛЯМОВА

Викладені в посібнику погляди на розробку, оформлення і ведення бойових документів та роботу командира, що цьому передують, повинні дати чітке уявлення про обсяг і характер завдань, які вирішують посадові особи підрозділів ППО СВ. Реалії сьогодення, що характеризуються складною воєнно-політичною обстановкою навколо нашої країни, та необхідність виконання завдань ЗС України в зоні проведення ООС на сході країни вимагають глибокого аналізу і подальшого всебічного дослідження нових аспектів теорії управління військами, у тому числі з питань розробки й ведення бойових документів. Слід надалі глибоко вивчати і узагальнювати накопичений досвід управління військами як у минулих локальних війнах та збройних конфліктах, так і той, що був набутий ЗС України, іншими силовими структурами під час виконання завдань у зоні проведення ООС, бойової підготовки військ, а також погляди військових спеціалістів провідних країн світу.

Створення сучасної моделі ЗС, здатних виконувати покладені на них завдання у складних умовах проведення ООС, неможливе без удосконалення системи підготовки особового складу щодо роботи з бойовими документами. Це обумовлено високою динамікою перетворень в українському війську, приведенням структури управління до стандартів НАТО, що сприяє подальшому залученню нашої країни до участі в європейських і світових системах безпеки. Володіння знаннями щодо штабних процедур НАТО у підрозділах ЗС України уніфікує процес організації управління під час проведення заходів миротворчої діяльності та багатонаціональних навчань.

Для якісного виконання завдань, які покладені на систему підготовки військових фахівців, вона повинна випереджати практику. Це вимагає постійного вдосконалення системи, гнучкого і своєчасного реагування на виклики сьогодення. Визначальним аспектом з цих питань є високий теоретичний та практичний рівень підготовки посадових осіб, які безпосередньо готують майбутніх офіцерів і діючих офіцерських кадрів.

Навчальне видання

Волков Андрій Федорович
Коваленко Сергій Петрович
Корсунов Сергій Іванович
Лезік Олександр Віталійович
Орехов Сергій Васильович
Оборонов Микола Іванович
Самоквіт Віталій Іванович
Токар Олександр Анатолійович

РОЗРОБКА І ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДОКУМЕНТІВ У ПІДРОЗДІЛІ ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

Навчальний посібник

Редактор *Х. Є. Дрозд*
Техн. редактор *Т. В. Василенко*
Коректор *Н. К. Гур'єва*

Підп. до друку *26.01.23*. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Гарнітура „Times New Roman”. Друк ризографічний. Ум. druk. арк. 10,69
Тираж 50 пр. Зам. № *4/26-2023*

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
61023, м. Харків – 23, вул. Сумська, 77/79
Свідомство суб'єкта видавничої справи
ДК № 5370 від 30.06.2017